

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia*

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Bierutów
na lata 2013-2017

2012

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	18
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	18
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	18
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	19
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	20
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	21
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	23
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	26
8. BEZDOMNOŚĆ.....	27
9. EDUKACJA	28
10. KULTURA	29
11. SPORT I REKREACJA.....	30
12. TURYSTYKA	30
13. SYTUACJA DZIECKA.....	31
14. OCHRONA ZDROWIA	35
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	38
16. POMOC SPOŁECZNA	40
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	50
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	52
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	56
20. SEKTOR POZARZĄDOWY	63
21. ANALIZA SWOT	64
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	71
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	72
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	72
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	89
3. PROGRAMY I PROJEKTY	90
IV. UWAGI KOŃCOWE	92
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW	93

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bierutowie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2013-2017. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bierutów składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia strategii obowiązującej w poprzednim okresie programowania.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii,

prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bierutów.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zmianami),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149 poz. 887 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zmianami),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bierutów jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej

i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,

- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadające na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiąganym poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.

4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności), jednocześnie będąc odzwierciedleniem polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa.

Dokument jest instrumentem polityki regionalnej województwa, realizującym działania w oparciu o środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i środki krajowe. Zakres interwencji Programu wynika ze Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku, a jego celem głównym jest podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Uznano, iż cel główny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, do których zaliczono: 1. Wzrost aktywności gospodarczej opartej o wiedzę i innowacyjność, 2. Rozwój infrastruktury służącej poprawie jakości środowiska, warunków inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej, 3. Poprawę bytu mieszkańców i wzrost konkurencyjności regionu poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury społecznej. Osiągnięcie celów szczegółowych uzależniono od realizacji dziesięciu priorytetów. Trzy z nich wyznaczono w ramach odnoszącego się bezpośrednio do sfery społecznej celu szczegółowego 3.:

1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej na Dolnym Śląsku („Edukacja”).
2. Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia na Dolnym Śląsku („Zdrowie”).
3. Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska („Miasta”).

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2005-2013

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2005-2013 jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki działań samorządu wojewódzkiego w obszarze polityki społecznej, służące poprawie jakości życia mieszkańców Dolnego Śląska. Strategia zawiera m.in. analizę sytuacji ludności w wybranych obszarach życia społecznego oraz wyznacza poniżej przedstawione priorytety i działania strategiczne.

1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
 - Aktywizacja osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.
 - Redukowanie zjawiska ubóstwa.
 - Wsparcie osób niepełnosprawnych pozbawionych możliwości samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.
 - Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.
 - Wsparcie dzieci i młodzieży dotkniętych sieroctwem
 - Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej powodowanej uzależnieniami.
 - Przeciwdziałanie bezdomności.
2. Integracja społeczna środowisk osób wymagających szczególnego wsparcia.
 - Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
 - Doskonalenie systemu opieki nad dziećmi i rodziną.
 - Aktywizacja społeczna osób starszych.
 - Wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn.
3. Krzewienie idei społeczeństwa obywatelskiego.
 - Wsparcie lokalnych inicjatyw opartych o zasady pomocniczości i partnerstwa.
 - Aktywizacja społeczności lokalnych, w szczególności z terenów wiejskich.
 - Umacnianie i rozwój współpracy administracji publicznej z organizacjami sektora pozarządowego.
 - Kreowanie opinii społecznej eliminującej negatywne stereotypy w odniesieniu do osób dotkniętych marginalizacją społeczną.
4. Podnoszenie jakości usług społecznych.
 - Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników oraz kadr kierowniczych jednostek pomocy społecznej.
 - Współpraca z partnerami zagranicznymi i opracowywanie nowych oraz wspólnych rozwiązań z zakresu polityki społecznej.
 - Promowanie innowacyjnych metod i technik rozwiązywania problemów z zakresu polityki społecznej.
 - Doskonalenie współpracy z administracją rządową oraz samorządową wszystkich szczebli.

Powiatowa Strategia Zintegrowanych Działań Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Rozwiązywania Problemów Osób Niepełnosprawnych Powiatu Oleśnickiego w latach 2011-2017

Powiatowa Strategia Zintegrowanych Działań Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Rozwiązywania Problemów Osób Niepełnosprawnych Powiatu Oleśnickiego w latach 2011-2017 jest dokumentem, który wychodzi naprzeciw potrzebom mieszkańców powiatu i służy rozwiązywaniu (po uprzednim zdiagnozowaniu) problemów społecznych w takich obszarach, jak: sprawy socjalno-bytowe, opieka rodzinna, funkcjonowanie rodziny oraz przeciwdziałanie sytuacjom patologicznym.

W strategii wyznaczono poniżej przedstawione kierunki, które określają przypisane zespołom funkcjonującym w poszczególnych obszarach zadania szczegółowe.

Kierunek A: kompleksowy system wspierania rodziny.

Cel: objęcie kompleksową opieką socjalno-terapeutyczną rodzin wymagających wsparcia w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych, dotkniętym długotrwałym bezrobociem członków rodziny.

Kierunek B: terapia dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych patologiami.

Cel: objęcie systematyczną terapią jak największej ilości dzieci z terenu powiatu oleśnickiego ze środowisk zagrożonych uzależnieniami.

Kierunek C: system wspierania ofiar przemocy w rodzinie.

Cele:

- zapobieganie negatywnym skutkom psychologiczno-społecznym przemocy w rodzinie,
- szkolenie pracowników programu na temat rozpoznawania i identyfikowania stosowania przemocy w rodzinie i w grupach rówieśniczych,
- zajęcia terapeutyczne dla ofiar przemocy – nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stosowania agresji,
- stworzenie bazy o środowiskach, w których przemoc stosowana jest najczęściej.

Kierunek D: stacjonarny system opieki nad dzieckiem i rodziną, rodzinna opieka zastępcza.

Cele:

- tworzenie zawodowych rodzin zastępczych,
- tworzenie rodzinnych placówek interwencyjnych,
- zapewnienie warunków dla opieki rodzinnej dla małych dzieci,
- rozszerzanie działalności merytorycznej placówek stacjonarnych o wsparcie środowiskowe dla rodziców biologicznych i umożliwianie udziału w zajęciach terapeutycznych,
- szkolenie kandydatów do pełnienia roli rodziców zastępczych,

- wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach zmierzających do tworzenia instytucjonalnej pomocy dla rodzin.

Kierunek E: tworzenie rówieśniczych grup samopomocowych, kreowanie liderów.

Cel: tworzenie rówieśniczych grup samopomocowych ze szczególnym uwzględnieniem placówek oświatowych.

Kierunek F: opieka nad osobami starszymi, opieka paliatywna, domy pomocy społecznej.

Cele:

- sprawowane opieki w miejscu zamieszkania,
- umieszczanie osób tego wymagających w domach pomocy społecznej, hospicjach i oddziałach opiekuńczo-leczniczych,
- systematyczna rozbudowa bazy opieki stacjonarnej i ciągle podnoszenie standardów tej opieki.

Kierunek G: szkolenie kadr pomocy społecznej i wolontariuszy.

Cele:

- szkolenia dotyczące sposobów prowadzenia terapii, analizowania sytuacji, umiejętności doboru działań adekwatnych do sytuacji wymagającej podjęcia działań oraz aktualizowania wiedzy na temat obowiązującego prawa.

Kierunek I: pozyskiwanie środków zewnętrznych z Unii Europejskiej i programów celowych na realizację działań w zakresie aktywizacji zawodowej oraz społecznej wychowanków rodzin zastępczych, placówek oraz osób niepełnosprawnych.

Cele:

- pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na realizację projektów i programów własnych dotyczących wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczych, rodziców, pedagogów szkolnych, nauczycieli, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy Policji oraz osób niepełnosprawnych,
- kursy i szkolenia zawodowe, szkolenia specjalistyczne w zakresie profilaktyki i eliminowania zagrożeń społecznych,
- pomoc psychologiczna i prawna dla adresatów,
- organizowanie imprez integracyjnych oraz akcji promujących rodzicielstwo zastępcze, zdrowy styl życia i zapobieganie powstawaniu negatywnych zjawisk społecznych.

Elementami składowymi strategii są: Powiatowy Program Zintegrowanych Działań Profilaktyczno-Edukacyjnych „Zapobieganie skutkom błędów wychowawczych oraz przemocy w rodzinie – tworzenie środowiskowych form pomocy”, który zakłada utworzenie Centralnego Ośrodka Profilaktyki i Edukacji, oraz Program „Pomocna dłoń”, którego celem

jest stworzenie warunków równoprawnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnych na terenie poszczególnych gmin powiatu oleśnickiego. W tym ostatnim Programie wyznaczono następujące zadania:

- likwidacja barier architektonicznych,
- profilaktyka zapobiegania powstawaniu niepełnosprawności,
- tworzenie warunków do rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych – nowe miejsca pracy, szkolenia,
- likwidacja barier komunikacyjnych i w komunikowaniu się,
- umożliwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji i zmiany kwalifikacji zawodowych,
- tworzenie warunków do rehabilitacji leczniczej osobom niepełnosprawnym,
- dostosowanie placówek stacjonarnej opieki nad osobami niepełnosprawnymi do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej,
- tworzenie warunków do czynnego uprawiania sportu i rekreacji przez osoby niepełnosprawne,
- udział powiatu oleśnickiego w programach celowych ogłaszanych przez Zarząd PFRON-u, Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych oraz w programach finansowanych przez Unię Europejską dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych.

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Bierutów na lata 2007-2015

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Bierutów na lata 2007-2015 stanowi podstawę polityki rozwoju samorządu gminy. Celem opracowania dokumentu było zdiagnozowanie sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, zidentyfikowanie nowych szans oraz zagrożeń wynikających z otoczenia zewnętrznego i przewidywanych w nim zmian i na tej podstawie uaktualnienie celów strategicznych rozwoju gminy i sposobów ich realizacji w perspektywie czasowej do 2015 roku.

W wyniku prac nad aktualizacją strategii uznano, że cel nadrzędny, jaki został sformułowany w Strategii Rozwoju Gminy Bierutów na lata 2000-2010 jest w dalszym ciągu aktualny i brzmi on następująco: „Osiągnięcie europejskiego poziomu jakości życia mieszkańców gminy Bierutów”. Nie zmieniono również strategicznych celów ogólnych (1. Gmina ekologiczno-rekreacyjna, 2. Gmina nowoczesnej przedsiębiorczości i edukacji, 3. Gmina nowoczesnego rolnictwa), zmodyfikowano natomiast cele szczegółowe, dostosowując je do aktualnych szans rozwojowych gminy.

Problematyka społeczna została ujęta głównie w ramach celu ogólnego 2., w obrębie którego wyznaczono poniżej przedstawione cele szczegółowe i operacyjne.

2.1. Zrównoważony rozwój społeczny.

2.1.1. Odnowa substancji mieszkaniowej (zasobów komunalnych) – poprawa warunków mieszkaniowych osób o niskich dochodach.

2.1.2. Opracowanie i wdrożenie programów aktywizacji społecznej i zapobiegających zjawiskom patologicznym wśród młodzieży i osób z tzw. marginesu społecznego (ewentualnie programów reintegracyjnych).

2.1.3. Opracowanie programów kształcenia ustawicznego i praktycznego umożliwiającego zmianę kwalifikacji zawodowych, aktywizację zawodową osób po 50 roku życia, podjęcie pracy poza rolnictwem itp.

2.1.4. Rozwój form kształcenia mających na celu powszechne nabycie umiejętności wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, znajomości języków obcych.

2.1.5. Integracja społeczeństwa gminy poprzez podejmowanie inicjatyw społecznych na rzecz rozwoju gminy.

2.1.6. Intensyfikacja działań kulturalno-oświatowych oraz wymiany międzynarodowej młodzieży.

2.1.7. Stworzenie odpowiedniej bazy edukacyjnej dla dzieci i młodzieży oraz dla kształcenia ustawicznego.

2.1.8. Stworzenie odpowiedniej infrastruktury dla uprawiania sportu.

2.1.9. Propagowanie rozwoju kultury fizycznej i aktywności prozdrowotnej.

2.2. Tworzenie warunków do powstawania nowych przedsiębiorstw.

2.2.1. Propagowanie wiedzy z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej.

2.2.2. Promowanie elastycznych form pracy jak samozatrudnienie, praca czasowa, telepraca.

2.2.3. Stworzenie warunków do rozwoju sektora usług związanych z rozwijającą się funkcją gminy jako zaplecza mieszkaniowego dla pobliskich ośrodków gospodarczych.

2.2.4. Promowanie wykorzystywania nowoczesnych technologii informatyczno-komunikacyjnych w działalności gospodarczej i zawodowej.

2.2.5. Sprzedaż terenów i obiektów gminnych prywatnym inwestorom.

2.2.6. Promocja gminy i aktywne poszukiwanie inwestorów.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Bierutów położona jest we wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie oleśnickim. Sąsiaduje z następującymi gminami: Jelcz – Laskowice (powiat Oława – od strony południowej), Oleśnica (powiat Oleśnica – od strony zachodniej i północno – zachodniej), Dziadowa Kłoda (powiat Oleśnica – od północy i północnego wschodu), Wilków (powiat Namysłów, województwo opolskie – od wschodu) i Namysłów (powiat Namysłów, województwo opolskie – od południowego wschodu).

Gmina zajmuje powierzchnię 146,73 km² i składa się z miasta Bierutów oraz 16 sołectw: Gorzesław, Jemielna, Karwiniec, Kijowice, Kruszowice, Paczków, Posadowice, Radzieszyn, Sątek, Solniki Małe, Solniki Wielkie, Stronia, Strzałkowa, Wabienice, Zawidowice i Zbytowa. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowana. Najwięcej z nich zamieszkuje w Bierutowie (4.978 osób), a następnie w Zbytowej (808 osób), Stroni (533 osoby), Solnikach Wielkich (495 osób), Wabienicach (455 osób) i Karwińcu (428 osób).

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna na terenie gminy Bierutów jest dobrze rozwinięta, choć nie w pełni. Nie ma sieci gazowej, a dalszych inwestycji wymaga sieć wodociągowa, kanalizacyjna i drogowa. W szczególności tyczy się to obszaru wiejskiego gminy.

Dane szczegółowe na temat infrastruktury technicznej w gminie, w tym sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej oraz gospodarki odpadami przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2011 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	90,8
liczba ludności korzystających z sieci wodociągowej	4.978
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	14,2
liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej	4.970

sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	0
liczba budynków mieszkalnych z dostępem do sieci gazowej	0
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	109
^{w tym} długość dróg gminnych (w km)	31
gospodarka odpadami	
liczba ludności korzystających z oczyszczalni ścieków	2
liczba oczyszczalni ścieków	5.478

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w latach 2009-2011. Inwestycje te, poza sferą techniczną, przeprowadzono w obszarze sportu i rekreacji. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2009-2011

rodzaj inwestycji
budowa sali sportowej
budowa wodociągów we wsiach: Radziszyn, Posadowice, Sątok, Paczków, Solniki Wielkie, Wabienice Cegielnia
budowa oczyszczalni ścieków dla Osiedla Stronia
wykonanie w Bierutowie oświetlenia ulic Piłsudskiego, Południowej, Słonecznej i Pogodnej

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Bierutów położona jest na obszarze oznaczającym się bardzo dobrze rozwiniętą siecią komunikacji lądowej. Sieć drogowa jest stosunkowo gęsta. Przez gminę przebiegają drogi wojewódzkie: nr 396 relacji Bierutów – Strzelin oraz nr 451 relacji Oleśnica – Kluczbork o łącznej długości 16,5 km oraz drogi powiatowe o długości 60,85 km.

Przez centralną część gminy przebiega ponadto linia kolejowa relacji Wrocław – Kluczbork zapewniająca połączenie z Wrocławiem, Kluczborkiem, Częstochową, Kielcami, Radomiem i Lublinem. Dostępność komunikacyjną gminy zwiększa jej położenie w pobliżu aglomeracji wrocławskiej.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczą Polskie Koleje Państwowe i Polbus-PKS Sp. z o.o. Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miasta Bierutów oraz

miejsowości Solniki Wielkie, Wabienice i Karwiniec, z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Gorzesław, Jemielna, Kijowice, Kruszowice, Paczków, Posadowice, Radzieszyn, Sątok, Solniki Małe, Stronia, Strzałkowa, Zawidowice i Zbytowa.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2011 roku gmina Bierutów liczyła 10.205 mieszkańców, w tym 5.247 kobiet, które stanowiły 51,4% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 106 kobiet). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 70 osób na km².

W latach 2009-2011 liczba mieszkańców gminy zmniejszała się; liczba dzieci i młodzieży spadała, liczba osób w wieku produkcyjnym ulegała wahaniom, a liczba osób starszych zwiększała się. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1.974	1.921	1.918
liczba osób w wieku produkcyjnym	6.782	6.819	6.779
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1.471	1.471	1.508
ogółem	10.227	10.211	10.205

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba urodzeń żywych	137	117	121
liczba zgonów	117	112	117
przyrost naturalny	20	5	4

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	228	270	278
saldo migracji w ruchu zagranicznym	15	2	9
saldo migracji ogółem	243	272	287

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2010-2011 liczba urodzeń żywych była mniejsza niż w 2009 roku – odpowiednio 117 i 121 w stosunku do 137, co wpłynęło m.in. na spadek liczby dzieci i młodzieży w gminie. Przy utrzymującej się na podobnym poziomie liczbie zgonów (117 w 2009 r., 112 w 2010 r., 117 w 2011 r.) rzutowało to na coraz mniej korzystny przyrost naturalny (20 w 2009 r., 5 w 2010 r., 4 w 2011 r.).

Saldo migracji w latach 2009-2001 było niekorzystne (odpowiednio -14 i -22), a w 2011 roku osiągnęło poziom 0. Migracja mieszkańców do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży oraz zwiększającą się liczbę osób w wieku poprodukcyjnym.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak przede wszystkim seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Bierutów jest gminą o charakterze rolniczym. Na jej obszarze dominują gleby pseudobielicowe (około 45% powierzchni użytków), gleby brunatne (35%) oraz mady i gleby hydrogeniczne (15%). Na terenach północnych przeważają gleby dobre i średniodobre, na południu zaś gleby średnie i słabe.

Dane dotyczące struktury użytków rolnych w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2011 roku

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		10.293
w tym:	grunty orne (w ha)	8.242
	sady (w ha)	36
	łąki i pastwiska (w ha)	1.663
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		3.668
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		712

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

Odpowiednie warunki glebowe sprawiają, że wiodącym kierunkiem działalności rolniczej jest produkcja roślinna. W strukturze zasiewów przeważają zboża. Dominującym zbożem jest pszenica. Duże znaczenie ma także uprawa kukurydzy.

W latach 2009-2011 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie ulegała wahaniom (663 w 2009 r., 758 w 2010 r., 622 w 2011 r.). Dominującymi branżami były handel i usługi w zakresie napraw oraz budownictwo. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2009-2011

	2008 r.	2009 r.	2010 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	23	36	36
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	640	722	586
liczba podmiotów ogółem	663	758	622

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2011 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	57
przetwórstwo przemysłowe	71
budownictwo	122
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	237
transport i gospodarka magazynowa	31
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	16
informacja i komunikacja	
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	56
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	43

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	18
inne sekcje	11

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnicy w latach 2009-2011 liczba osób bezrobotnych w gminie Bierutów zwiększała się z roku na rok – z 666 na koniec 2009 r. do 729 na koniec 2011 r. Wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (odpowiednio 336, 356, 373). Dane szczegółowe na temat osób pozostających bez pracy w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec lat 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba bezrobotnych w gminie	666	692	729
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	9,8%	10,1%	10,8%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	336	356	373
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	50,5%	51,4%	51,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnicy.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2009-2011 w powiecie oleśnickim, w województwie dolnośląskim i w kraju.

Tabela 10. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju na koniec lat 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
stopa bezrobocia w powiecie oleśnickim	14,8%	16,1%	14,6%
stopa bezrobocia w województwie dolnośląskim	12,8%	13,1%	12,5%
stopa bezrobocia w kraju	12,1%	12,4%	12,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2009-2011 powiat oleśnicki charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa dolnośląskiego i kraju, stopą bezrobocia. W 2011 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, w powiecie i w województwie odnotowano jej spadek, a w kraju nieznaczny wzrost.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2011 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	158	101	63,9	staż pracy	bez stażu	133	88	66,2
	25-34 lata	199	127	63,8		do 1 roku	100	62	62,0
	35-44 lata	110	50	45,5		1-5 lat	148	84	56,8
	45-54 lata	138	60	43,5		5-10 lat	102	48	47,1
	55-59 lat	95	35	36,8		10-20 lat	145	65	44,8
	60-64 lata	28	–	–		20-30 lat	82	23	28,0
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	57	19	33,3	30 lat i więcej	19	3	15,8	
	1-3 miesiące	133	58	43,6	wykształcenie	wyższe	48	37	77,1
	3-6 miesięcy	139	79	56,8		policealne i śr. zawodowe	137	77	56,2
	6-12 miesięcy	136	75	55,1		średnie ogólnokształcące	99	66	66,7
	12-24 miesięcy	141	84	59,6		zasadnicze zawodowe	204	94	46,1
	pow. 24 miesięcy	123	58	47,2		gimnazjalne i niższe	241	99	41,1

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnicy.

Na koniec 2011 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, często bez doświadczenia zawodowego (łącznie 357 osób), osoby długotrwale bezrobotne, powyżej 12 miesięcy (w sumie 264 osoby), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (148 osób) oraz od 10 do 20 lat (145 osób), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (241 osób) oraz zasadniczym zawodowym (204 osoby).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 18-24 lata i 25-34 lata (odpowiednio 63,9 i 63,8%), osób pozostających bez pracy długotrwale, od 12 do 24 miesięcy (59,6%), osób bez stażu pracy (66,2%) oraz, co budzi niepokój, osób z wykształceniem wyższym (77,1%).

Tabela 12. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	23	0
przetwórstwo przemysłowe	192	0
budownictwo	87	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	97	0
transport i gospodarka magazynowa	14	0
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	28	0
pozostała działalność	76	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnicy.

Na koniec 2011 roku wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe (192 osoby), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (97 osób) oraz budownictwo (87 osób). Na koniec 2011 roku nie było żadnych ofert pracy dla bezrobotnych z gminy.

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w takich sekcjach, jak: przetwórstwo przemysłowe, handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz budownictwo.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających

na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2009-2011 liczba mieszkań pozostających w zasobach mieszkaniowych gminy Bierutów spadała z roku na rok (z 452 w 2009 r. do 405 w 2011 r.). Tym samym zmniejszała się liczba izb (z 1.356 w 2009 r. do 1.215 w 2011 r.), powierzchnia użytkowa mieszkań (z 21.751 w 2009 r. do 18.697 w 2011 r.), przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (z 48,12 m² w 2009 r. do 46,16 m² w 2011 r.) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (z 17,92 m² w 2009 r. do 15,39 m² w 2011 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych)	452	417	405
liczba izb w mieszkaniach w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych)	1.356	1.251	1.215
powierzchnia użytkowa mieszkań w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych; w m ²)	21.751	19.547	18.697
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w zasobach mieszkaniowych gminy (komunalnych; w m ²)	48,12	46,87	46,16
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w zasobach mieszkaniowych gminy na 1 osobę (w m ²)	17,92	17,98	15,39

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

W latach 2009-2011 zasoby mieszkaniowe gminy nie poszerzono o ani jedno mieszkanie, co budzi niepokój. Nie oddano również do użytkowania żadnego budynku niemieszkalnego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Urząd Miejski w Bierutowie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	1.214	1.087	1.030
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	1.812	1.746	1.681
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	273.419	263.273	277.343

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

W latach 2009-2011 zmniejszała się w gminie liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy (z 1.214 w 2009 r. do 1.030 w 2011 r.). Liczba przyznanych dodatków również spadała (z 1.812 w 2009 r. do 1.681 w 2011 r.), a wysokość kwot przeznaczonych na ten cel ulegała wahaniom (273.419 zł w 2009 r., 263.273 zł w 2010 r., 277.343 zł w 2011 r.).

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Bierutów jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Miejsko-Gminny Ośrodek

Pomocy Społecznej w Bierutowie. Przybiera ona głównie formę posiłku. W latach 2009-2011 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezdomności była następująca: w 2009 r. 8 rodzin liczących 12 osób, w 2010 r. 8 rodzin liczących 16 osób, a w 2011 r. 7 rodzin liczących 14 osób. Rodziny dotknięte bezdomnością zmagają się również z problemami alkoholizmu, bezrobocia i ubóstwa.

W razie potrzeby osoby bezdomne z gminy są kierowane do schronisk funkcjonujących poza gminą.

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2010/2011 w gminie Bierutów funkcjonowały: 1 przedszkole, 3 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum i 1 szkoła ponadgimnazjalna. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2010/2011

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Przedszkole Miejskie w Bierutowie, ul. 1 Maja 15, 56-420 Bierutów	175	27
Szkoła Podstawowa im. I Dywizji Wojska Polskiego im. Tadeusza Kościuszki w Bierutowie, ul. Krasińskiego 3, 56-420 Bierutów	642	86
Szkoła Podstawowa w Wabienicach, Wabienice 92, 56-420 Bierutów		
Szkoła Podstawowa im. mjr Henryka Sucharskiego w Zbytowej, Zbytowa 59a, 56-420 Bierutów		
Gimnazjum im. Aleksandra Kamińskiego w Bierutowie, ul. Kolejowa 7, 56-420 Bierutów	342	48
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Władysława Reymonta w Bierutowie, ul. Plac Kościelny 2, 56-420 Bierutów	219	37

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

W Bierutowie działa również podlegająca samorządowi powiatowemu w Oleśnicy Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza.

10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Główną instytucją kultury w gminie Bierutów jest Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Bierutowie, który organizuje liczne imprezy kulturalne i sportowe. Do najważniejszych z nich należą: Dni Miasta Bierutów (Jarmark Bierutowski), Dożynki Gminne, Piknik Majowy oraz Biała Niedziela.

W Bierutowie działa również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy, która posiada Oddział dla Dzieci i Młodzieży oraz filie w Solnikach Wielkich i Zbytowej. W dziesięciu miejscowościach gminy (Gorzesław, Jemielna, Paczków, Posadowice, Solniki Małe, Solniki Wielkie, Stronia, Wabienice, Zawidowice i Zbytowa) znajdują się także świetlice, w których dzieci mogą spędzać czas wolny, tj. odrabiać lekcje, wyrównywać braki edukacyjne oraz rozwijać swoje zainteresowania i uzdolnienia.

W gminie funkcjonują również: Zespół Pieśni Ludowej „Bierutowianie” oraz dwa stowarzyszenia działające na rzecz rozwoju Ziemi Bierutowskiej, tj. Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bierutowskiej Europa – Przyszłość oraz Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Bierutowskiej im. Romana Kazimierskiego. Istnienie tych organizacji świadczy o dużym zaangażowaniu mieszkańców gminy w rozwój lokalnej społeczności i przywiązaniu do miejsca zamieszkania. Dzięki dostępności środków na inicjatywy obywatelskie mają one możliwość pozyskania różnego rodzaju grantów na realizację lokalnych projektów kulturalnych.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2011 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Ośrodek Kultury i Sportu w Bierutowie, ul. Przyjaciół Żołnierza 14a, 56-420 Bierutów	10.205	10
Gminna Biblioteka Miasta i Gminy w Bierutowie (ul. Krasieńskiego 3, 56-420 Bierutów) i jej filie w Solnikach Wielkich i Zbytowej	638	5

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Instytucją, która w gminie Bierutów realizuje zadania w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji jest Ośrodek Kultury i Sportu w Bierutowie. W mieście tym, od ponad dwudziestu lat, działa również Klub Modelarski „Ster”, który jest propagatorem uprawiania sportów wodnych (kajakarstwo, żeglarstwo) oraz założycielem „Bractwa Rycerskiego”. W gminie funkcjonują także trzy Ludowe Zespoły Sportowe (w Bierutowie – „Widawa”, w Solnikach Małych i w Zbytowej) oraz Uczniowski Klub Sportowy (w Bierutowie).

Na terenie gminy istnieją następujące obiekty sportowo-rekreacyjne: stadion sportowy, hala sportowo-widowiskowa, boisko „Orlik”, boisko wielofunkcyjne, boisko piłkarskie Solniki Małe, boisko piłkarskie Zbytowa, siłownia rekreacyjna, Skate Park oraz ścieżki rowerowe.

12. TURYSTYKA

Gmina Bierutów stanowi ciekawy obszar turystyczno-rekreacyjny. Położona jest w dolinie rzeki Widawy, gdzie średnie wysokości terenu wynoszą 130-150 m n.p.m. Pod względem morfologicznym jest to teren równiny moreny dennej o rzeźbie płaskiej lub lekko falistej. W południowo-wschodniej części gminy widoczne są wydłużone pagóry – wydmy. Największą formą erozyjną jest kilkumetrowe obniżenie pradoliną rzeki Widawy.

Występujące na terenie gminy wody powierzchniowe i podziemne stanowią jedną z największych wartości środowiska naturalnego gminy. Na wody powierzchniowe składają się, obok Widawy, rzeki: Smolna, Sątok, Świerzyna, Ciesielska Woda, liczne sztuczne zbiorniki wodne związane z działalnością człowieka oraz sieć kanałów melioracyjnych. Wszystkie cieki znajdują się w zlewni rzeki Widawy i pośrednio są odprowadzane do Odry.

Lasy, grunty leśne oraz zadrzewione zajmują około 25% powierzchni gminy. Największy obszarowo kompleks leśny znajduje się w południowej jej części. Na terenie gminy, na zachód od Bierutowa, znajduje się obszar ochronny „Natura 2000”, który stanowi kompleks łąk wilgotnych i zalewowych oraz pastwisk po obu stronach Widawy pomiędzy Bierutowem oraz wsiami Kijowice, Kruszowice i Paczków.

Walory środowiska naturalnego gminy tworzą bardzo dobre warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i wodnej. Jeśli chodzi o pierwszą z nich, na terenie gminy istnieją dwa szlaki: czerwony o długości 21 km (prowadzi z Oleśnicy przez miejscowości Cieśla, Stronia, Gorzesław, Bierutów, Kruszowice, Radziszyn, Miłocice) oraz żółty o długości 6,5 km (prowadzi od stacji PKP w Bierutowie do Zawidowic i Smolnej). W gminie są również dwa szlaki rowerowe: Trasa folwarków o długości ok. 20 km (prowadzi z Bierutowa przez Gorzesław, Stronię, Wabienice i z powrotem do Bierutowa) oraz Trasa doliny Widawy o długości ok. 30 km (prowadzi z Bierutowa przez Kijowice, Zawidowice, Zbytową, Paczków, Kruszowice i Kijowice z powrotem do Bierutowa). Przez gminę przebiega także bardzo malowniczy szlak kajakowy z Bierutowa do Wrocławia o długości 40 km. Jego trasa prowadzi przez miejscowości: Kijowice, Paczków, Kruszowice, Zbytowa, Chrzastawa Wielka, Brzezia Łąka, Kiełczówek, Wilczyce aż do Wrocławia. W trakcie wycieczki można podziwiać bogactwo miejscowej fauny: sarny i jelenie, pizniki, żółwie błotne, wydry oraz bobry, ptactwo wodne, bociany, jastrzębie.

Walory turystyczne posiada również miasto Bierutów. Utrzymało ono swój średniowieczny układ urbanistyczny, zwłaszcza zachowane na większej części pierwotnego obwodu mury obronne. Wraz z Zamkiem, Wieżą Ratuszową, Kościołem zamkowym i poewangelickim pw. Św. Katarzyny, Kościołem parafialnym pod wezwaniem Św. Józefa, pozostałościami Ewangelickiego Kościoła cmentarnego pw. Św. Trójcy, zabytkowymi kamieniczkami oraz licznymi terenami zielonymi (parki i aleje ze starodrzewem) stanowią o turystycznej atrakcyjności miasta.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Bierutów została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych

i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 5 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. I Dywizji Wojska Polskiego im. Tadeusza Kościuszki w Bierutowie (liczba uczniów: 463),
- Szkoła Podstawowa w Wabienicach (liczba uczniów: 98),
- Szkoła Podstawowa im. mjr Henryka Sucharskiego w Zbytowej (liczba uczniów: 76),
- Gimnazjum im. Aleksandra Kamińskiego w Bierutowie (liczba uczniów: 342),
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Bierutowie (liczba uczniów: 230).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że 3 placówki zatrudniają pedagoga (brak w SP w Wabienicach i Zbytowej), a 1 (SP w Bierutowie) pielęgniarkę i logopedę. Dzieci ze wszystkich placówek korzystają z dożywiania (szkoły nie prowadzą stołówek – jest działalność gospodarcza); ogół ankietowanych szkół zgłosił potrzebę zwiększenia o łącznie ok. 166 liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem pomocy.

Ogół placówek zapewnia uczniom dostęp do Internetu, 4 umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej (brak w SP w Zbytowej). Żadna szkoła nie posiada klas integracyjnych. Trudności z dojazdem do szkoły mają jedynie uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Bierutowie, a to z uwagi na zbyt małą liczbę kursów autobusów oraz niedostosowanie rozkładu ich jazdy do godzin pracy szkoły.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła sportowe, kulinarne, plastyczne, muzyczne, językowe, matematyczne, przyrodnicze, historyczne) oraz, co ma miejsce w przypadku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Bierutowie, zajęć w ramach projektu „Modernizacja Kształcenia Zawodowego”, doradztwa zawodowego i pedagogizacji.

Jednocześnie cztery placówki (poza SP w Zbytowej) prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze (4 szkoły), korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, psychoterapeutyczne i socjoterapeutyczne (po 1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na zjawisko ubożenia rodzin. Powodowane jest ono m.in. bezrobociem, które prowadzi do ubóstwa oraz niejednokrotnie – na skutek wyjazdu jednego z rodziców w poszukiwaniu pracy za granicę – generuje problemy eurosieroctwa i rozbicia rodzin. Ankietowani podkreślali również dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodziców oraz nadużywania przez nich alkoholu. Badani zwracali także uwagę na zjawisko występowania agresji i przemocy w grupie rówieśniczej.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
sięganie po alkohol	4 (22)	1
sięganie po narkotyki	2 (2)	3
palenie papierosów	5 (>151)	
ucieczki z domu	1 (1)	4
kradzieże	3 (9)	2
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	4 (21)	1
autoagresja		5
przestępczość ujawniona		5
niszczenie mienia szkolnego	4 (21)	1
udział w grupach negatywnych	1 (4)	4
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	4 (16)	1
przemoc w rodzinie	3 (16-17)	2
zaniedbanie przez dom	4 (45-46)	1
wykorzystywanie seksualne		5

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów po papierosy i alkohol, zaniedbanie przez dom, nadużywanie alkoholu w domu, stosowanie agresji i przemocy w grupie

rówieśniczej, niszczenie mienia szkolnego, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, w tym kradzieże, oraz przemoc w rodzinie.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie zdiagnozować sytuację materialną i wychowawczą rodzin. Według ankietowanych istnieje potrzeba dokładnego rozpoznania zachowań negatywnych występujących w środowisku szkolnym i rodzinnym, w tym sięgania po środki uzależniające, stosowania agresji i przemocy domowej oraz niewydolności opiekuńczo-wychowawczej.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę kontynuowania i intensyfikacji działań profilaktycznych w zakresie uzależnień oraz agresji i przemocy. Podkreślali również znaczenie pedagogizacji rodziców, a także pogadanek i warsztatów organizowanych z udziałem pedagoga i psychologa oraz specjalistów z danej dziedziny.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich, poza Gimnazjum w Bierutowie, ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się konsultacje indywidualne, zebrania, rozmowy telefoniczne i wizyty domowe. Organizowane są także imprezy i uroczystości szkolne.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli przede wszystkim: w Bierutowie – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski i Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą, w Oleśnicy – Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Sąd Rejonowy i kuratorów sądowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policję i Starostwo Powiatowe, a także ośrodki zdrowia, inne placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe, w tym Związek Harcerstwa Polskiego, Stowarzyszenie „Arka Noego”, Polski Czerwony Krzyż, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego, w tym do zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, dóbr kultury, obiektów rekreacyjno-sportowych, wypoczynku wakacyjnego (kolonie, obozy) oraz innych form umożliwiających rozwijanie zainteresowań.

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali konieczność dalszego wspierania finansowo i rzeczowo dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin ubogich (dożywanie, podręczniki, odzież). Podkreślali również potrzebę zwiększenia dostępu uczniów do Internetu.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego (przy wykorzystaniu bazy szkolnej), m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, imprez szkolnych, wycieczek, „zielonych szkół” oraz wypoczynku. Zwracali także uwagę na możliwość utrzymywania stałego kontaktu z rodzicami oraz instytucjami i organizacjami wspierającymi rodziny, dzieci i młodzież, prowadzenia dożywania uczniów, a także pozyskiwania z zewnątrz środków finansowych na realizację projektów i programów szkolnych.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Bierutów funkcjonują 3 publiczne zakłady opieki zdrowotnej, prowadzonych jest 9 prywatnych praktyk lekarskich (gabinet ginekologiczny, gabinet okulistyczny, gabinet neurologiczny, 6 gabinetów stomatologicznych) oraz działają 2 apteki. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej w gminie w 2011 roku

nazwa placówki	adres
Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie	ul. Słowackiego 2, 56-420 Bierutów
Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wabienicach	Wabienice 1, 56-420 Bierutów
Wiejski Ośrodek Zdrowia w Zbytowej	Zbytowa 1, 56-420 Bierutów

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W poniższych tabelach przedstawiono dane za 2011 rok uzyskane z Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie.

Tabela 19. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2011 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	9
niedokrwistości	10
choroby tarczycy	10
cukrzyca	3
niedożywienie	1
otyłość	8
zaburzenia odżywiania	2
upośledzenie umysłowe	10
padaczka	9
dziecięce porażenie mózgowe	3
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	1
choroba nadciśnieniowa	3
alergia – dychawica oskrzelowa	59
alergie pokarmowe	0
alergie skórne	10
zniekształcenia kręgosłupa	9
choroby układu moczowego	10
Wady rozwojowe układu nerwowego	0
wady rozwojowe układu krążenia	0
wady rozwojowe narządów płciowych	0
wady rozwojowe – aberracje chromosomowe	1
wady rozwojowe – inne	5
zaburzenia rozwoju	0

w tym:	zaburzenia rozwoju fizycznego	0
	zaburzenia rozwoju psychomotorycznego	0
trwałe uszkodzenia narządu ruchu		0
inne schorzenia wymagające opieki czynnej		1.140

Dane Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie.

Tabela 20. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2011 roku

rodzaj schorzenia		liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
gruźlica		2
nowotwory		134
choroby tarczycy		145
cukrzyca		430
niedokrwistość		99
choroby obwodowego układu nerwowego		532
choroby układu krążenia		1.801
w tym:	przewlekła choroba reumatyczna	12
	choroba nadciśnieniowa	1.436
	choroby naczyń mózgowych	149
	niedokrwienność serca (w tym przebyty zawał serca)	419 (15)
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		238
przewlekłe choroby układu trawiennego		509
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej		889
inne schorzenia wymagające opieki czynnej		809

Dane Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie.

W 2011 roku pod opieką Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie było odpowiednio 1.611 dzieci i młodzieży oraz 7.139 osób dorosłych z gminy. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono alergię – dychawicę oskrzelową (59 osób), a także niedokrwistości, choroby tarczycy, upośledzenie umysłowe, alergię skórne oraz choroby układu moczowego (po 10). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (1.801 osób), chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (889), chorobami obwodowego układu nerwowego (532), przewlekłymi chorobami układu trawiennego (509) i cukrzycą (430).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 21. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2011 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	43
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następnym razem (dzieci do lat 3)	2.360
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	260
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następnym razem (dzieci do lat 3)	14
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	888
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	377

Dane Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie.

W 2011 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie po raz pierwszy i następnym razem zostało objętych odpowiednio 43 i 2.360 dzieci do lat 3. Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek i położnych objęto po raz pierwszy 260 dzieci, a następnym razem 14 dzieci. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 888 dzieci i młodzieży, w tym 377 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Bierutowie, w 2011 roku w gminie Bierutów wszczęto 217 postępowań przygotowawczych (w 2010 roku – 208), a zakończono 226 postępowań, na podstawie których stwierdzono 219 czynów przestępczych (wykryto z nich 199; osiągnięto wykrywalność na poziomie 90,9%). W postępowaniach odnotowano 185 podejrzanych, w tym 158 osób dorosłych i 27 nieletnich.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat wybranych przestępstw stwierdzonych w gminie Bierutów w 2011 roku.

Tabela 22. Wybrane przestępstwa stwierdzone w gminie w 2011 roku

kategoria przestępstwa		liczba przestępstw
przestępstwa ogółem		219
przestępstwa kryminalne		131
w tym:	kradzież cudzej rzeczy	27
	kradzież z włamaniem	20
	uszkodzenie mienia	9
	rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze	4
	bójka i pobicie	5
przestępstwa gospodarcze		5
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym		60

Dane Komisariatu Policji w Bierutowie.

Wśród 219 przestępstw stwierdzonych na terenie gminy Bierutów w 2011 roku, dominowały przestępstwa polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (60 przypadków), kradzieży cudzej rzeczy (27) i kradzieży z włamaniem (20). Dwadzieścia pięć czynów karalnych zostało popełnionych przez 27 osób nieletnich. Należały do nich m.in.: kradzieże z włamaniem (5 czynów), kradzieże i uszkodzenia mienia (po 3), rozboje i pobicia (po 2) oraz uszczerbek na zdrowiu. Materiały postępowań przesłano do Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego w Oleśnicy w celu rozpoznania.

W 2011 roku policjanci Komisariatu Policji w Bierutowie przeprowadzili łącznie 741 interwencji (430 w mieście Bierutów, a 311 w pozostałych miejscowościach gminy), w tym 558 interwencji publicznych i 183 domowe. Do Sądu Rejonowego w Oleśnicy skierowali 54 wnioski o ukaranie za wykroczenia, w tym 18 za wykroczenia społecznie uciążliwe (spożywanie alkoholu w miejscu publicznym, zakłócanie ładu i porządku publicznego, zniszczenie urządzeń użyteczności publicznej, zaśmiecanie) Pozostałe 36 wniosków dotyczyło m.in. wykroczeń drogowych.

W analizowanym roku Policjanci Komisariatu Policji w Bierutowie mandatami karnymi ukarali 673 osoby, w tym 274 osoby za wykroczenia społecznie uciążliwe oraz 399 osób za wykroczenia drogowe i inne. Wobec 88 sprawców drobniejszych wykroczeń zastosowano formy oddziaływania wychowawczego w postaci pouczeń.

W 2011 roku na terenie gminy Bierutów zarejestrowano 40 kolizji drogowych, w tym 13 w Bierutowie, a 27 na obszarze wiejskim gminy. Odnotowano również 7 wypadków drogowych (3 w Bierutowie, a 4 w pozostałych miejscowościach gminy), w których 11 osób

zostało rannych, a 2 poniosły śmierć. Policjanci doprowadzali także do Izby Wytrzeźwień, Sądu i Prokuratury.

W celu poprawy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Bierutów, policjanci brali również udział w działaniach prewencyjno-kontrolnych pod hasłem „Pasy, Prędkość, Trzeźwość, Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”. W ramach przeciwdziałania demoralizacji nieletnich podejmowane były działania pn. „Nieletni”, w toku których przeprowadzone zostały prelekcje i pogadanki w szkołach na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz innych zagrożeń, w tym przestępstwami kryminalnymi, a także narkomanią i alkoholizmem.

Wraz z początkiem 2011 roku wdrożony został program ELZA, którym objęte są wytypowane przez dzielnicowych oraz mieszkańców gminy miejsca zagrożone. Miejsca te kontrolowane są przez policjantów pełniących służbę patrolową i obchodową, a wnioski z ich kontroli oraz zastosowane środki prawne odnotowywane są w kartach kontroli miejsca zagrożonego. Dzielnicowi prowadzą ścisłą współpracę z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bierutowie w zakresie rozpoznawania rodzin dotkniętych przemocą oraz zapobiegania temu zjawisku.

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Bierutów wykonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierutowie. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego oraz ustawa o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu międzywojennego.

Na koniec 2011 roku kadre MGOPS-u stanowiło 8 osób, w tym: kierownik, 4 pracowników socjalnych, 1 pracownik wykonujący usługi opiekuńcze oraz 2 innych pracowników. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 23. Stan zatrudnienia w MGOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	0
pracownicy socjalni	4	0
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	1	0
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0
pozostali pracownicy	2	0

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierutowie.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2011 roku wymóg ten nie został spełniony w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bierutowie i wynosił 2.551 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego.

Tabela 24. Wykształcenie kadry MGOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		–	1
	wyższe niekierunkowe		–	–
	średnie kierunkowe		1	3
	średnie niekierunkowe		–	–
	zawodowe i niższe		–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	2
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	–

osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny	–
---	---

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierutowie.

Na koniec 2011 roku wykształcenie wyższe posiadał 1 pracownik socjalny. Z kolei wykształceniem średnim kierunkowym legitymowało się 4 pracowników z kadry MGOPS-u, w tym 3 pracowników socjalnych i kierownik posiadający specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Dwóch pracowników socjalnych posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

Prawo do wsparcia udzielanego przez MGOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań MGOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez MGOPS na realizację zadań w latach 2009-2011.

Tabela 25. Środki finansowe wydatkowane przez MGOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2009-2011

wielkość wydatków	2009 r.	2010 r.	2011 r.
ogółem	3.414.356 zł	3.955.583 zł	3.627.628 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	629.568 zł	886.395 zł	724.214 zł
w tym na świadczenia rodzinne	2.784.788 zł	3.069.188 zł	2.903.414 zł
na zadania własne gminy	514.358 zł	658.395 zł	713.614 zł
na zadania zlecone gminie	2.899.998 zł	3.297.188 zł	2.914.014 zł

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierutowie.

W latach 2009-2011 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez MGOPS na pomoc mieszkańcom wahała się. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych (w 2009 r. – 2.784.788 zł, w 2010 r. – 3.069.188 zł, a w 2011 r. – 2.903.414 zł), przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej (w 2009 r. – 414.801 zł, w 2010 r. – 589.001 zł, a w 2011 r. – 668.555 zł), głównie w formie posiłku, zasiłków stałych, okresowych, celowych i w naturze oraz odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez MGOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2009-2011.

Tabela 26. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	550	608	593
liczba rodzin	414	453	443
liczba osób w rodzinach	1.493	1.626	1.584
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	14,6%	15,9%	15,5%

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierutowie.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2009-2011 ulegała wahaniom (1.493 osoby w rodzinach w 2009 r., 1.626 w 2010 r., 1.584 w 2011 r.). Zmieniał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (14,6% w 2009 r., 15,9% w 2010 r., 15,5% w 2011 r.). Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2011 roku.

Tabela 27. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2011 roku

struktura wiekowa beneficjentów		aktywność zawodowa beneficjentów	
wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-16 lat	213	pracuje	49
17-21 lat	122	pracuje dorywczo	46
22-30 lat	93	nie pracuje	125

31-40 lat	188	studiuje / uczy się	0
41-50 lat	128	na rencie	9
51-60 lat	83	na emeryturze	7
61-70 lat	74	na zasiłku dla bezrobotnych	12
71 lat i więcej	24	bezrobotny bez prawa do zasiłku	122

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierutowie.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez MGOPS pomocą społeczną w 2011 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (213 osób). Ci z nich, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku w szkołach.

Znaczne grupy reprezentowały także osoby w wieku 31-40 lat (188 osób), 41-50 lat (128 osób) oraz 17-21 lat (122 osoby).

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejsze grupy w 2011 roku stanowiły osoby niepracujące – 125 osób oraz bezrobotne nieposiadające prawa do zasiłku (122 osoby).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia MGOPS-u w 2011 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie i dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
ubóstwo	191	198	180	622	643	563
bezdomność	8	8	7	12	16	14
potrzeba ochrony macierzyństwa	15	19	21	87	102	117
bezrobocie	164	177	183	568	600	590
niepełnosprawność	95	91	74	266	257	200
długotrwała lub ciężka choroba	43	50	35	145	166	414
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	83	85	87	407	416	414

przemoc w rodzinie	7	9	4	31	36	15
alkoholizm	55	48	42	193	156	130
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	3	4	5	6	4
zdarzenie losowe	0	3	1	0	7	1
sytuacja kryzysowa	1	1	0	4	4	0

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierutowie.

W latach 2009-2011 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były ubóstwo i bezrobocie. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MGOPS-u z tych powodów wahała się (ubóstwo: 622 w 2009 r., 643 w 2010 r., 563 w 2011 r., bezrobocie: 568 w 2009 r., 600 w 2010 r., 590 w 2011 r.). Ważną przyczyną udzielania pomocy była również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W latach 2009-2011 liczba osób w rodzinach objętych wsparciem MGOPS-u z tego powodu ulegała nieznacznym zmianom (w 2009 r. 407, w 2010 r. 416, w 2011 r. w 414).

Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także problemy długotrwałej lub ciężkiej choroby i niepełnosprawności. O ile liczba osób w rodzinach objętych wsparciem MGOPS-u z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby rosła z roku na rok (ze 145 w 2009 r. do 414 w 2011 r.), o tyle liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy w związku z niepełnosprawnością spadała (z 266 w 2009 r. do 200 w 2011 r.).

Kolejnymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były alkoholizm oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem MGOPS-u z powodu problemu alkoholowego spadała (ze 193 w 2009 r. do 130 w 2011 r.), a liczba osób w rodzinach, które otrzymały wsparcie w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa rosła (z 87 w 2009 r. do 117 w 2011 r.).

Generalnie w większości rodzin, którym MGOPS udzielił pomocy w 2011 roku występowała więcej niż jedna dysfunkcja, np. alkoholizm i bezrobocie, przy czym alkoholizm był główną przyczyną bezrobocia, a obydwie problemy prowadziły do ubóstwa. Rodziny, w których odnotowano przemoc zmagaly się również z alkoholizmem, bezrobociem, wielodzietnością, ubóstwem. U osób dotkniętych bezdomnością występowały również problemy alkoholizmu, bezrobocia i ubóstwa. W jednej z rodzin odnotowano bezdomność, niezaradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, wielodzietność, bezrobocie, ubóstwo; pierwotnymi przyczynami były alkoholizm i przemoc. Problemy mieszkańców gminy były zatem wielowarstwowe. Rodzin ubogich tylko z powodu bezrobocia było w gminie stosunkowo niewiele, ponieważ ich członkowie, znajdując w miarę szybko zatrudnienie na

lokalnym rynku pracy, jedynie przez chwilę korzystali z systemu pomocy społecznej. Większość klientów MGOPS-u to świadczeniobiorcy pokoleniowi.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez MGOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez MGOPS w latach 2009-2011

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
pieniężna	236	316	314	277	310	308	871	983	967
rzeczowa	266	288	278	134	141	134	619	641	616
praca socjalna	X	X	X	122	202	153	405	659	479
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	2	2	2	2	2	12
schronienie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
usługi opiekuńcze	3	4	2	3	4	2	3	4	2
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pobyt w domu pomocy społecznej	6	5	6	6	5	6	6	5	7

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierutowie.

W latach 2009-2011 najczęściej udzielanymi mieszkańcom gminy formami wsparcia były pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków stałych, okresowych, celowych i w naturze oraz posiłku. Zarówno liczby osób w rodzinach, którym udzielono pomocy finansowej, jak i liczba osób w rodzinach, które objęto wsparciem rzeczowym ulegała wahaniom (pomoc finansowa: 871 w 2009 r., 983 w 2010 r., 967 w 2011 r., pomoc rzeczowa: 619 w 2009 r., 641 w 2010 r., 616 w 2011 r.).

Istotną formę wsparcia świadczoną mieszkańcom gminy stanowiła również praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych i świadczeniu poradnictwa. Liczba osób w rodzinach objętych przez MGOPS pracą socjalną w latach 2009-2011 wahała się (405 w 2009 r., 659 w 2010 r., 479 w 2011 r.).

Kolejną formę pomocy stanowiło poradnictwo specjalistyczne. W latach 2009-2010 objęto nim po 2 osoby, a w 2011 roku 12 osób w 2 rodzinach. W analizowanym okresie MGOPS w Bierutowie świadczył również usługi opiekuńcze, głównie osobom starszym, niepełnosprawnym, długotrwale i ciężko chorym. W kolejnych latach objęto nimi odpowiednio 3, 4 i 2 osoby.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez MGOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2009-2011 skierowano odpowiednio 1, 5 i 4 osoby. W analizowanym okresie Ośrodek ponosił wydatki związane z pobytem mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej – w 2009 r. wydatki te dotyczyły 6 osób (60.825 zł), w 2010 r. 5 osób (62.690 zł), a w 2011 r. 6 osób (107.440 zł).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierutowie zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. Do świadczeń tych należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	2.377.766	2.615.992	2.440.744
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	13.888	12.258	10.800
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	56	44	65
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	291	316	188
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	691	588	476
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	707	585	514
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	898	775	693
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1.875	1.578	1.464
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2.381	2.079	1.934
zasiłek pielęgnacyjny	3.231	3.424	3.506
świadczenie pielęgnacyjne	344	530	601

jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	110	112	100
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	24.472	22.289	20.341

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierutowie.

W latach 2009-2011 wielkość wydatków przeznaczonych przez MGOPS na realizację świadczeń rodzinnych wahała się (2.377.766 zł w 2009 r., 2.615.992 zł w 2010 r., 2.440.744 zł w 2011 r.). W analizowanym okresie liczba przyznanych świadczeń spadała (z 24.472 w 2009 r. do 20.341 w 2011 r.).

Najczęściej MGOPS wypłacał zasiłek rodzinny (w 2009 r. 13.888 świadczeń, w 2010 r. 12.258, a w 2011 r. 10.800), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego oraz świadczenie pielęgnacyjne. Co warte odnotowania, z roku na rok rosła liczba przyznawanych zasiłków pielęgnacyjnych (z 3.231 w 2009 r. do 3.506 w 2011 r.), które służą częściowemu pokryciu wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne MGOPS opłacił w latach 2009-2011 następującą liczbę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne: w 2009 r. 386 (na kwotę 32.775 zł), w 2010 r. 550 (55.980 zł), a w 2011 r. 659 (66.554 zł).

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia świadczoną w latach 2009-2011 przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierutowie mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, udzielana zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	73	70	78
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	120	115	127
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	408.540 zł	453.420 zł	464.873

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierutowie.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2009-2011 MGOPS przyznał świadczenie alimentacyjne ulegała nieznacznym wahaniom (73 w 2009 r., 70 w 2010 r., 78 w 2011 r.). Zmianom ulegała również liczba wypłaconych świadczeń (120 w 2009 r., 115 w 2010 r., 127 w 2011 r.), a co za tym idzie, wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (408.540 zł w 2009 r., 453.420 zł w 2010 r., 464.873 w 2011 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Bierutów, obok Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonuje Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Bierutowie, w skład której wchodzi, poza Rodzinnym Domem Dziecka nr 2 w Stradomi Dolnej (gmina Dziadowa Kłoda), Oddział Socjalizacyjny (Dom Dziecka dysponujący 30 miejscami) i Oddział Interwencyjny (Pogotowie Opiekuńcze dysponujące 20 miejscami) w Bierutowie, Fila Powiatowego Domu Pomocy Społecznej w Ostrowinie dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet w Jemielnej oraz dziesięć świetlic środowiskowych w miejscowościach: Gorzesław, Jemielna, Paczków, Posadowice, Solniki Małe, Solniki Wielkie, Stronia, Wabienice, Zawidowice i Zbytowa.

Mieszkańcy gminy Bierutów, w razie potrzeby, korzystają również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą, w tym schronisk dla bezdomnych, Domu Samotnej Matki z Dziećmi w Ścinawie (gmina Ścinawa) oraz Domów Pomocy Społecznej dla osób starszych w Miliczu (gmina Milicz) i Kamiennej (gmina Namysłów). Mieszkańcy gminy są również wspierani przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy.

W roku szkolnym 2010/2011 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Oleśnicy objęła diagnozą i terapią łącznie 156 dzieci z gminy Bierutów, w tym 42 dzieci uczęszczających do przedszkola, 86 uczniów szkół podstawowych, 18 gimnazjum i 10 uczniów szkoły ponadgimnazjalnej. Dzieci były diagnozowane ze względu na trudności dydaktyczne, wychowawcze i emocjonalne, uczestniczyli także w organizowanych na terenie Poradni terapiach indywidualnych i grupowych.

Wybrane dane dotyczące działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy w odniesieniu do dzieci z gminy Bierutów w latach 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	2	3
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	2	3
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	7	7	10
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	5	7	10
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	3	3	5
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	5	6	7

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy.

W latach 2009-2011 liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych była niewielka, niemniej z roku na rok coraz większa (w 2009 r. 1 dziecko, w 2010 r. 2 dzieci, a w 2011 r. 3 dzieci). W 2011 roku liczba dzieci z gminy przebywających w tego rodzaju rodzinach była wyższa niż w latach 2009-2010 (10 w stosunku do 7). Podobnie było z liczbą rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy (5 w stosunku do 3).

W analizowanym okresie zwiększała się również liczba dzieci z gminy umieszczonych (w 2010 r. 2, a w 2011 r. 3) i przebywających (w 2009 r. 5, w 2010 r. 7, w 2011 r. 10) w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Rosła także liczba dzieci usamodzielnianych z gminy (w 2009 r. 5, w 2010 r. 6, w 2011 r. 7).

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Bierutów wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Bierutów mieszkały 1.574 osoby niepełnosprawne (731 mężczyzn i 843 kobiety), w tym 1.403 osoby niepełnosprawne prawnie i 171 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 15,2%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 33. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	87	5,5%	3,3%
osoby w wieku produkcyjnym	891	56,6%	14,2%
osoby wieku poprodukcyjnym	596	37,9%	41,6%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 891 osób niepełnosprawnych w gminie były w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Stanowiły one ponad 14% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Mniej liczną grupę reprezentowały osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (596 osób), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 41,6%.

Tabela 34. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej
wyższe	19	1,2%
policealne	10	0,7%
średnie	198	13%
zasadnicze zawodowe	341	22,4%
podstawowe ukończone	725	47,6%
podstawowe nieukończone	228	15%
nieustalony	3	0,2%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku

najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (725 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej wynosił 47,6%.

Tabela 35. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	196	12,5%
aktywni zawodowo bezrobotni	56	3,6%
bierni zawodowo	1.319	83,8%
nieustalony status na rynku pracy	3	0,2%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (1.319 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 83,8%. Aktywne zawodowo były 252 osoby dotknięte niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (196 osób).

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 36. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Bierutów w latach 2009-2011.

Tabela 37. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

wielkość wydatków	2009 r.	2010 r.	2011 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	164.069 zł	158.297 zł	157.083 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	4.000 zł	3.500 zł	4.000 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0 zł	0 zł	0 zł
razem	168.069 zł	161.797 zł	161.083 zł

Dane Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierutowie.

W latach 2009-2011 wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień zmniejszała się z roku na rok (ze 168.069 zł w 2009 r. do 161.083 zł w 2011 r.). W analizowanym okresie spadały środki finansowe przeznaczone na walkę z alkoholizmem, a kwoty wykorzystywane na przeciwdziałanie narkomanii ulegały wahaniom. W budżecie nie uwzględniono osobnych środków mających służyć działaniom ograniczającym przemoc w rodzinie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Bierutów oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność MGKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	36	35	33
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	2	2	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	68	37	60
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii MGKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	68	37	60
liczba negatywnych opinii MGKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi MGKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	11	5	15
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których MGKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	7	3
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MGKRPA	2	2	10

liczba sprawców przemocy w rodzinie, których MGKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym MGKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierutowie.

W latach 2009-2011 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie nieznacznie spadła (z 36 w 2009 r. do 33 w 2011 r.; limit punktów uchwalony przez Radę Miejską na koniec 2011 r. wynosił 120). Liczba przeprowadzonych w nich kontroli była niewielka – łącznie 4 w latach 2009-2010. W analizowanym okresie liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ulegała znacznym wahaniom (68 w 2009 r., 37 w 2010 r., 60 w 2011 r.), podobnie jak liczba pozytywnych opinii MGKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w analizowanym okresie nie podjęto żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach podejmowanych działań MGKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W 2009 roku liczba osób nimi objętych wyniosła 11, w 2010 r. 5, a w 2011 r. 15. W analizowanym okresie MGKRPA wystąpiła do sądu wobec odpowiednio 2, 7 i 3 osób uzależnionych od alkoholu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2009-2011 MGKRPA kontaktowała się z odpowiednio 2, 2 i 10 osobami dotkniętymi tym problemem, nie skierowała żadnej osoby na terapię, nie złożyła również w stosunku do żadnego sprawcy przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki i grupy wsparcia. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 39. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	adres jednostki	liczba osób objętych wsparciem w 2011 r.
Punkt Konsultacyjny „Alkohol, Narkotyki, Przemoc w rodzinie”	ul. Oleśnicka 9, 56-420 Bierutów	ok. 30 osób

Grupa AA „Dokąd Zmierzasz”	ul. Oleśnicka 9, 56-420 Bierutów	ok. 20 osób
Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Moniuszki 13, 56-420 Bierutów	w 2011 roku Zespół nie przeprowadził żadnej interwencji
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Moniuszki 13, 56-420 Bierutów	z powodu alkoholizmu: 42 rodziny, z powodu narkomanii: 0 rodzin, z powodu przemocy w rodzinie: 4 rodziny

Dane Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierutowie.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Bierutów badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 95 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne i komunikacyjne gminy, w nieznacznej odległości od Oleśnicy, Namysłowa i Wrocławia. Duże znaczenie przywiązywali również do walorów krajobrazowych gminy (obecność rzeki Widawy i terenów leśnych).

Mieszkańcy gminy podkreślali także istnienie w gminie obiektów sportowych (w tym hali sportowej w Bierutowie), dobrą dostępność placówek oświatowych (także na obszarze wiejskim gminy) oraz zadawalający poziom bezpieczeństwa publicznego.

Badani wspominali również o systematycznej modernizacji infrastruktury drogowej w gminie, dobrze rozwiniętej sieci placówek handlowych, skutecznie działającym miejscowym ośrodku pomocy społecznej oraz organizowaniu kampanii społecznych.

Słabe strony gminy

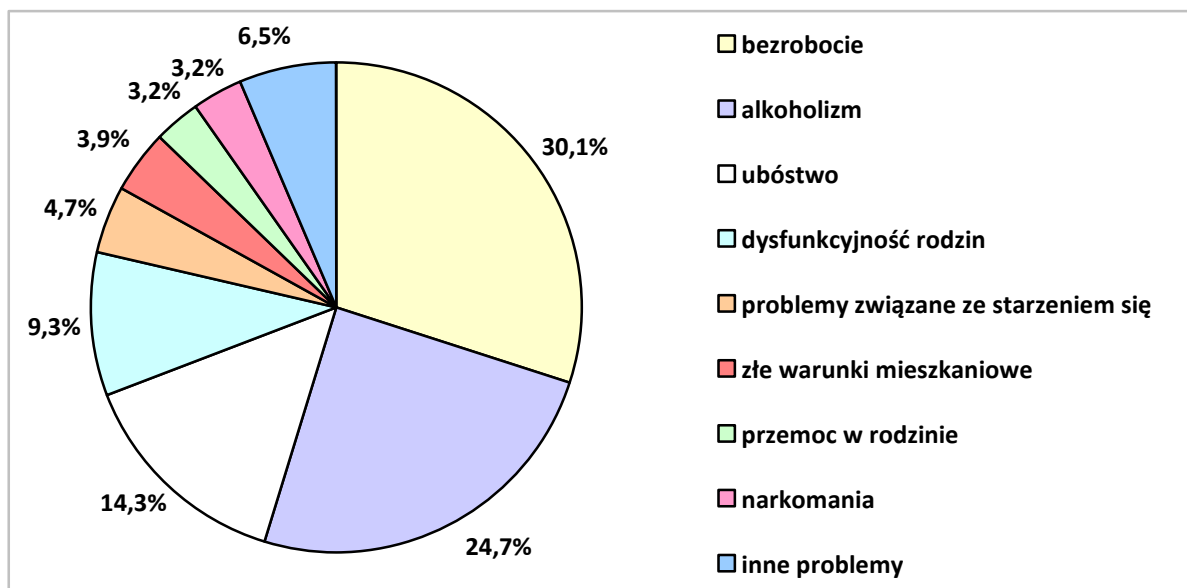
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianą słabością była niedostateczna liczba miejsc pracy, szczególnie dla osób młodych, co prowadzi do migracji zarobkowej i ubożenia mieszkańców. W tym kontekście respondenci podkreślali relatywnie niski poziom rozwoju gospodarczego,

Według ankietowanych bolączkami gminy są także zły stan dróg lokalnych, ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów oraz niewystarczająca komunikacja w gminie. Zdaniem badanych ważkimi problemami są również nieodpowiednie warunki mieszkaniowe (w tym niewielka liczba mieszkań komunalnych), brak sieci gazowej, wysoki poziom zadłużenia gminy oraz ograniczona oferta spędzania czasu wolnego, tak dla dzieci i młodzieży, jak i dorosłych.

Niektórzy respondenci zwrócili uwagę na niekorzystne, bo na peryferiach województwa dolnośląskiego, położenie gminy.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

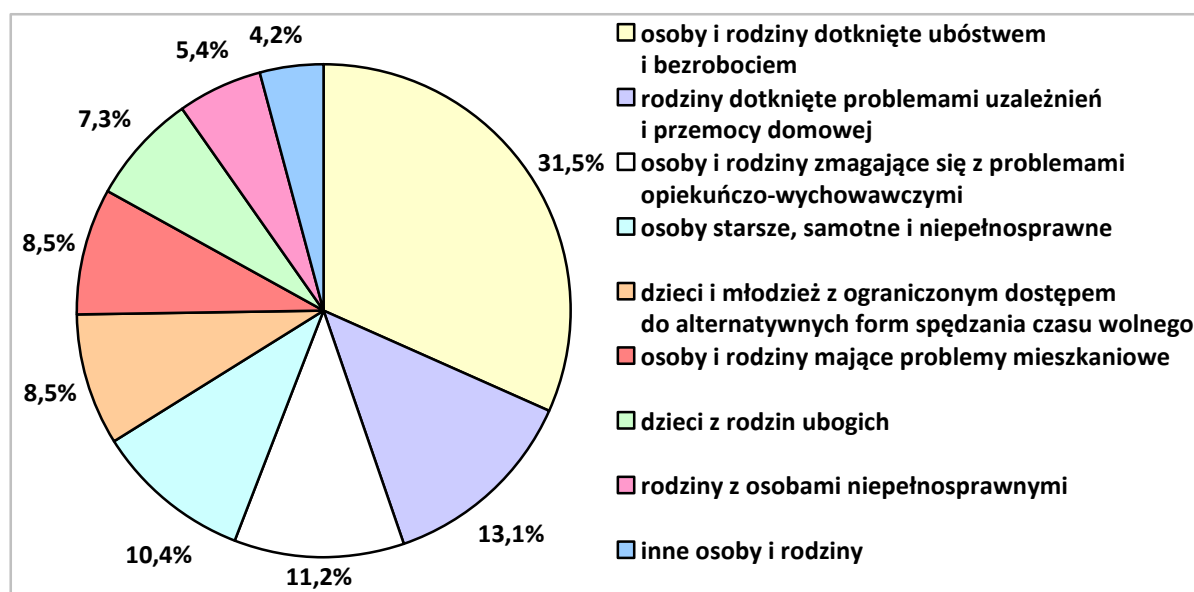
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (30,1%) i alkoholizm (24,7%) oraz ubóstwo (14,3%), dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (9,3%). Uwagę zwrócili również

m.in. na problemy związane ze starzeniem się (4,7%), złe warunki mieszkaniowe (3,9%), przemoc w rodzinie i narkomanię (po 3,2%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

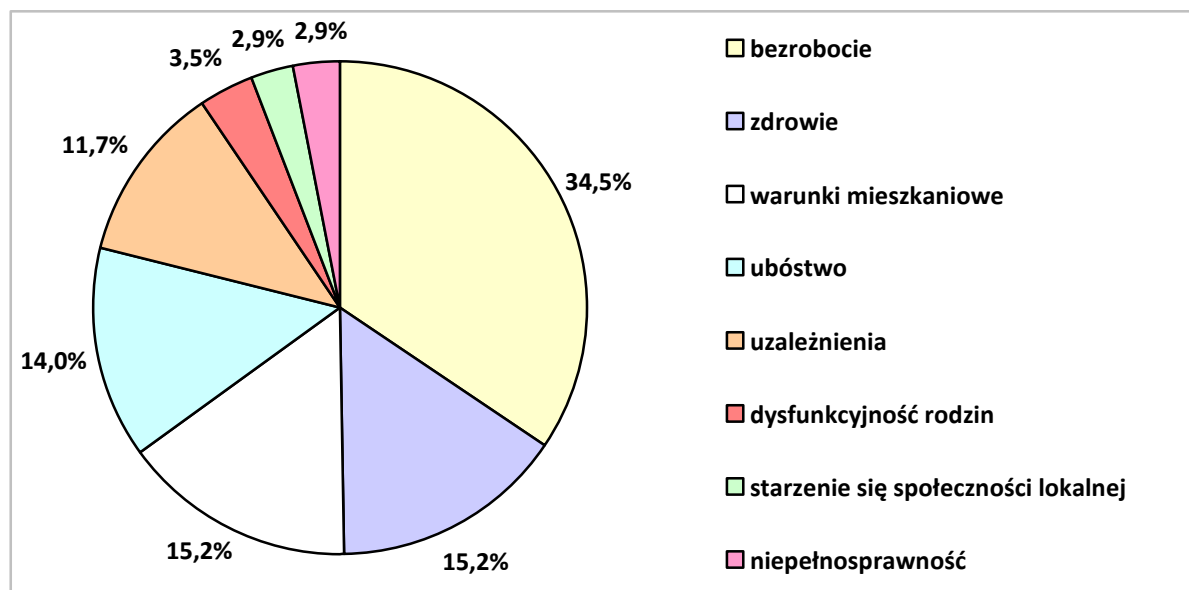
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (31,5%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (13,1%) oraz opiekuńczo-wychowawczymi (11,2%), a także na osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (10,2%).

Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się także m.in. dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, osoby i rodziny mające trudności mieszkaniowe (po 8,5%), dzieci z rodzin ubogich (7,3%) oraz rodziny z osobami niepełnosprawnymi (5,4%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (34,5%) oraz zdrowie, warunki mieszkaniowe (po 15,2%), ubóstwo (14%) i uzależnienia (11,7%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, zacieśnienie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Oleśnicy w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych (m.in. poprzez organizację kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie kwalifikacji). W tym kontekście podkreślili potrzebę pozyskiwania inwestorów i rozwijania przedsiębiorczości.

Za równie istotne uznali podjęcie kroków w celu poprawy warunków mieszkaniowych w gminie (m.in. poprzez rozbudowę mieszkalnictwa socjalnego), zwiększenia skuteczności wsparcia udzielanego osobom i rodzinom zmagającym się z problemami ubóstwa, uzależnień i przemocy w rodzinie, zapewnienia szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (prawnego i psychologicznego) oraz opieki zdrowotnej, a także poprawy bazy lokalowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

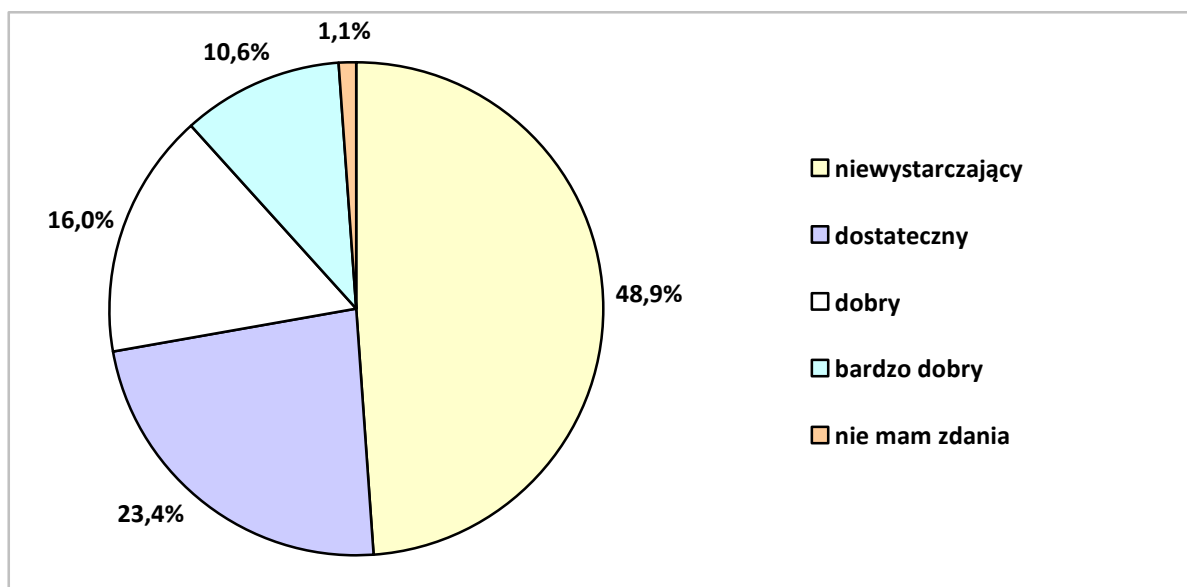
Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz pozyskiwanie na szerszą skalę niż dotychczas środków z funduszy Unii Europejskiej.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ważną rolę do odegrania przypisali również Powiatowemu Urzędowi Pracy, Urzędowi Miejskiemu, Policji, placówkom zdrowia i oświaty, Gminnemu Ośrodkowi Kultury i Sportu, Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizacjom pozarządowym.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

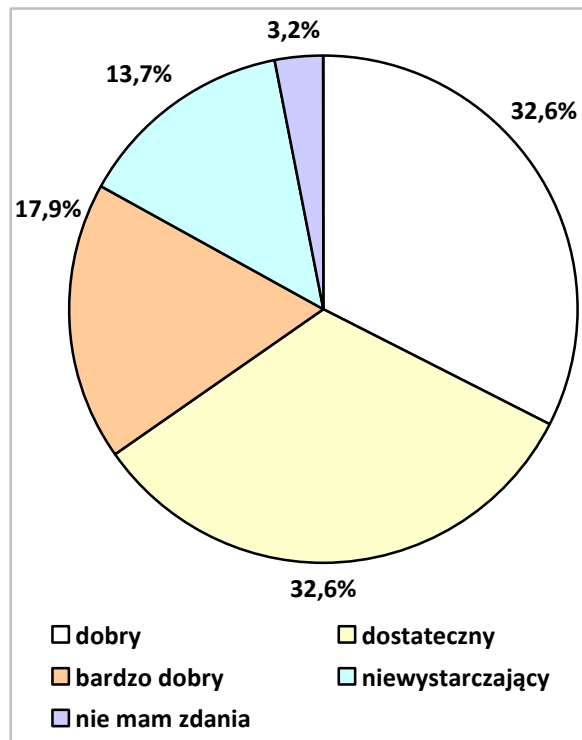

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

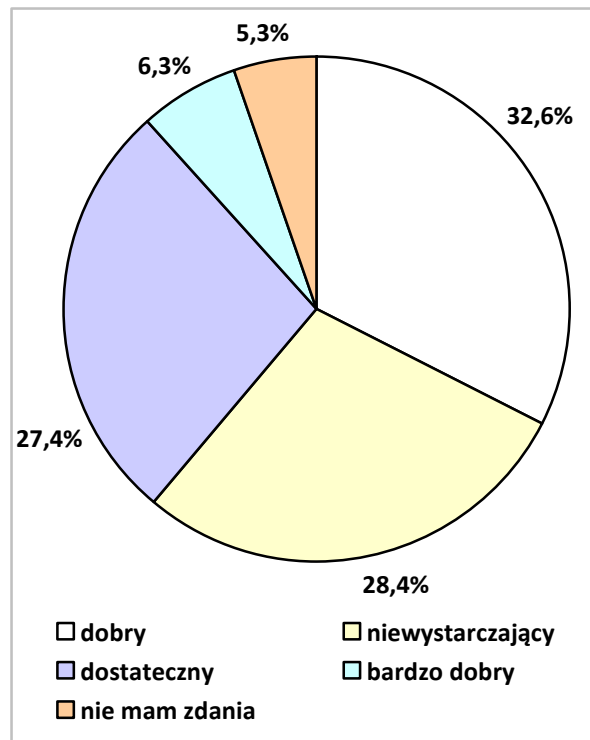
Blisko połowa respondentów (48,9%) za niewystarczającą uznała dostępność placówek służby zdrowia w gminie. Ponad 23% badanych oceniło ją dostatecznie, 16% dobrze, a 10,6% bardzo dobrze.

Do lekarzy, których w gminie brakuje bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: ginekologa, a także kardiologa, stomatologa, okulistę, laryngologa, chirurga, dermatologa, ortopedę i alergologa.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

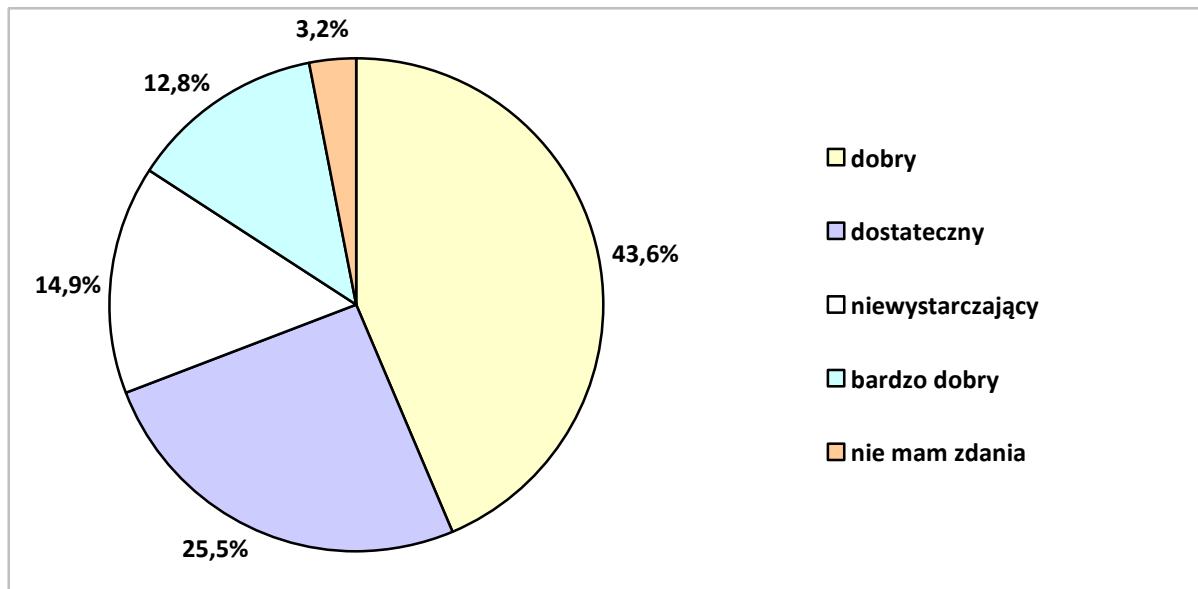

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największy odsetek respondentów (po 32,6%) stwierdził, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w gminie jest dobry. Za bardzo dobry uznało go odpowiednio 17,9 i 6,3% ankietowanych, a za dostateczny odpowiednio 32,6 i 27,4% badanych. Negatywnie dostępność placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w gminie oceniło odpowiednio 13,7 i 28,4% respondentów.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej kino, żłobek, przedszkole, salę widowiskową, świetlice środowiskowe, ośrodek kultury, teatr oraz klub młodzieżowy.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

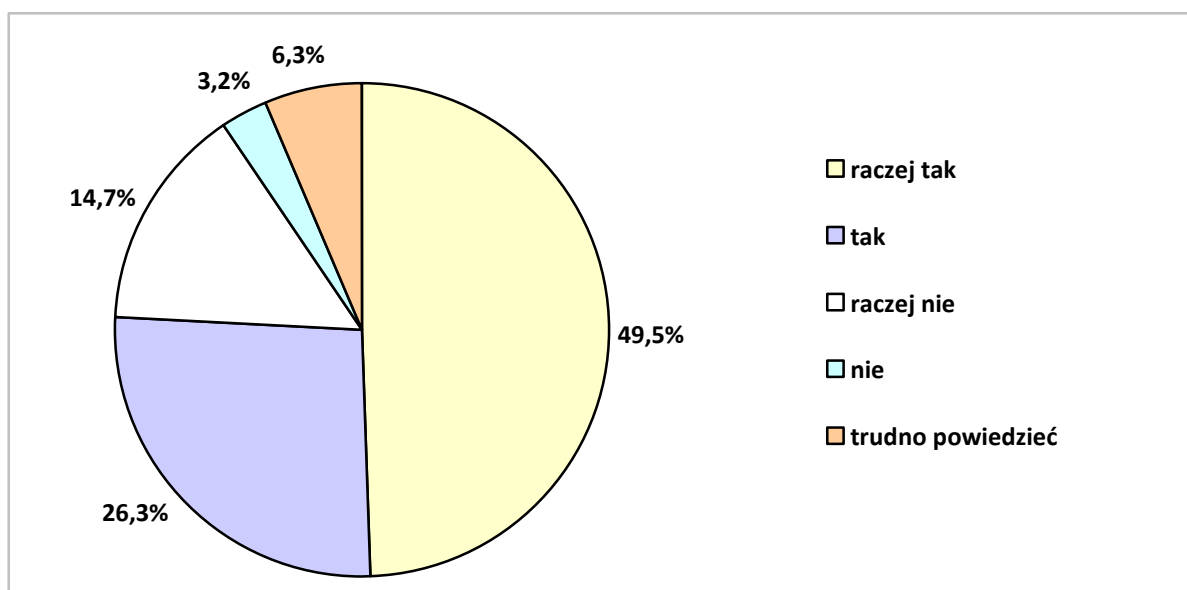
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Blisko 44% respondentów dobrze oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, a kolejne 25,5% przyznało, że jest on dostateczny. Za bardzo dobry uznało go 12,8% badanych, a za niewystarczający 14,9% ankietowanych.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli niedostatek takich obiektów, jak: basen, sala gimnastyczna, lodowisko, ścieżki rowerowe, hala sportowa, kort tenisowy oraz plac zabaw.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 75,8%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło w sumie 17,9% badanych. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało 6,3% respondentów.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2011 roku w gminie Bierutów funkcjonowało, poza jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej, 11 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program współpracy Miasta i Gminy Bierutów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych gminy, dofinansowania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego organizacji oraz doradztwa i konsultacji. Poniższa tabela

przedstawia wykaz organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie (nie uwzględnia on jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej).

Tabela 40. Organizacje pozarządowe w gminie w 2011 roku

lp.	nazwa organizacji
1.	Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Bierutowskiej im. Romka Kazimierskiego
2.	Fundacja Dolina Dobrej Widawy – Lokalna Grupa Działania
3.	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bierutowskiej „Europa-Przyszłość”
4.	Polski Czerwony Krzyż, Zarząd Rejonowy w Oleśnicy – Klub Honorowych Dawców Krwi – PCK Bierutów
5.	Związek Harcerstwa Polskiego – Hufiec Bierutów
6.	Ludowy Zespół Sportowy „Widawa” Bierutów
7.	Ludowy Zespół Sportowy Solniki Małe
8.	Ludowy Zespół Sportowy Zbytowa
9.	Uczniowski Klub Sportowy Bierutów
10.	Uniwersytet III Wieku w Bierutowie
11.	Zespół Pieśni i Tańca „Bierutowianie”

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

W 2011 roku w gminie Bierutów były 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2011 roku

lp.	nazwa parafii	adres parafii
1.	Rzymskokatolicka Parafia pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Bierutowie	ul. Oleśnicka 9, 56-420 Bierutów
2.	Rzymskokatolicka Parafia pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Wabienicach	Wabienice 94, 56-420 Bierutów
3.	Rzymskokatolicka Parafia pw. Św. Michała Archanioła w Solnikach Wielkich	Solniki Wielkie 25, 56-420 Bierutów

Dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań na rzecz ograniczenia zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • niepozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • ograniczone działania służące zachęceniu inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy • niewielki wpływ na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy • niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu bezrobocia • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet oraz osób w wieku 45 lat i więcej • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • niewielka liczba nowych inwestorów tworzących w gminie miejsca pracy • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież

	<ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • utrzymujący się wysoki poziom nielegalnego zatrudnienia • postępujące zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców gminy
--	--

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie dysfunkcjom rodzin • efektywna praca socjalna 	<ul style="list-style-type: none"> • niezapewnianie rodzinom odpowiedniego dostępu do poradnictwa specjalistycznego • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • brak działań w celu zwiększenia dostępu do opieki przedszkolnej w gminie • niewystarczające działania służące dostosowaniu do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • brak propagowania wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • ograniczone działania profilaktyczne w obszarze zdrowia oraz na rzecz zwiększenia dostępności opieki medycznej dla mieszkańców
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • odpowiednia dostępność szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych • funkcjonowanie w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • rosnąca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży • istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych • nieodpowiednie warunki do prowadzenia pracy socjalnej • rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • niewystarczający dostęp do opieki przedszkolnej • nieodpowiednia do potrzeb liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • nieodpowiednia dostępność opieki medycznej

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej 	<ul style="list-style-type: none"> • niepozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • niekierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych

<ul style="list-style-type: none"> • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • funkcjonowanie w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • niezwiększająca się liczba osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niska liczba osób wyleczonych z uzależnień • ograniczona liczba rodzin mogących skorzystać ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • niewystarczająca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • niewielka kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • ograniczona liczba rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu bezdomności • podejmowanie działań na rzecz bezdomnych • informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • udzielanie wsparcia osobom bezdomnym, które przybyły z innej gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone działania służące zapobieganiu bezdomności w gminie oraz na rzecz bezdomnych • brak standaryzacji usług świadczonych osobom bezdomnym • brak działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych

<ul style="list-style-type: none"> • zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności • uwrażliwianie mieszkańców gminy na problemy osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • niski zakres działań służących zwiększeniu akceptacji osób bezdomnych • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • posiadanie przez bezdomnych wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • niezwiększająca się liczba osób bezdomnych wymagających schronienia 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zjawiska bezdomności • nieodpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym • zwiększająca się liczba osób bezdomnych zmagających się z bezrobociem • niewielka liczba osób wychodzących z bezdomności • ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • istnienie zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych • niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • kierowanie osób wymagających całonocnej opieki do domów pomocy społecznej • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • inicjowanie w gminie wolontariatu na rzecz osób starszych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych • brak działań w celu umożliwienia osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej • ograniczone działania w celu poprawy sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • wzrost liczby osób starszych korzystających w gminie z usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób starszych • brak dostępu osób starszych do małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • nieodpowiednia dostępność domów pomocy społecznej

<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednia liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • niski udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • marginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych • nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych
--	---

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • badanie liczebności osób niepełnosprawnych w gminie • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • uczestniczenie w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • ograniczona współpraca z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • niewystarczające działania służące zwiększeniu społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób niepełnosprawnych • rosnąca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników MGOPS-u • zwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • brak bazy rehabilitacyjnej w gminie • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • marginalizowanie problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • nieprzeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • niepoprawianie jakości obsługi klientów MGOPS-u • brak działań inicjujących powstawanie w gminie nowych placówek pomocy społecznej • niepozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • ograniczone działania inicjujące wolontariat • ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w miejscowym ośrodku pomocy społecznej • wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • istnienie organizacji pozarządowych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • popadanie w rutynę i niedoznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej • nieodpowiednia jakość obsługi klientów MGOPS-u, • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej • niedofinansowany system pomocy społecznej • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • niska świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • niezmienny się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej • niewłączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe

INNE MOCNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • mała społeczność lokalna • utrzymywanie przez pracowników socjalnych kontaktów z przedstawicielami innych instytucji i organów (placówek oświatowych i służby zdrowia, Policji) • bardzo dobra znajomość środowiska lokalnego • możliwość podejmowania w gminie pracy dorywczej 	<ul style="list-style-type: none"> • trudne warunki lokalowe MGOPS-u – brak odrębnego pomieszczenia dla klienta wymagającego dłuższego kontaktu z pracownikiem socjalnym
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie w gminie terenów pod inwestycje 	<ul style="list-style-type: none"> • zadłużenie gminy prowadzące do stagnacji w rozwoju • niska atrakcyjność położenia gminy

	<ul style="list-style-type: none">• deficyt zakładów pracy w gminie• niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna w gminie utrudniająca przyciągnięcie inwestorów
--	---

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bierutów obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2013-2017. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

- 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom** poprzez:
 - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
 - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
 - pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.
- 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży** poprzez:
 - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
 - wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie,
 - pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,
 - zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
- 3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym** poprzez:
 - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
- 4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego** poprzez:
 - przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- 5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego** poprzez:
 - doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
 - wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bierutów na lata 2013-2017, jest następująca:

**Stwarzanie mieszkańcom gminy Bierutów
możliwości rozwoju, zaspokajanie ich potrzeb
oraz dążenie do integracji społecznej**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
8. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez MGOPS.

4. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.
5. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w gminie.
6. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
2. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
3. Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych.
4. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Bierutowa, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Oleśnicy, Szkoła ponadgimnazjalna w Bierutowie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza gminą, organizacje pozarządowe, kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby osób bezrobotnych,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych,
- zmniejszenia liczby osób zagrożonych bezdomnością.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
2. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników MGOPS-u i placówek oświatowych.
3. Zatrudnianie, w razie potrzeby, asystentów rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
4. Udzielanie przez MGOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Zapewnienie rodzinom (w tym rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi) oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej.
6. Tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin i samotnych rodziców.
7. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
8. Opracowanie i realizacja programu wspierania rodziny.
9. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocą w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocą w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Kontynuowanie działalności i poszerzenie oferty funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjnego.
5. Kontynuowanie działalności funkcjonujących w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, podejmowanie działań w kierunku rozszerzenia ich oferty.
6. Tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocą w rodzinie.
7. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocą w rodzinie.
8. Zintensyfikowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocą w rodzinie.
9. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
10. Kierowanie sprawców przemocą w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.
11. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocą w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocą w rodzinie.
12. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocą w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania.
2. Utworzenie bazy opiekuńczej dla dzieci do lat 3 oraz zwiększenie liczby placówek przedszkolnych w gminie oraz uelastycznienie czasu ich pracy.
3. Rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice).
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy).
5. Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych (np. w formie bezpłatnych zajęć), przyznawanie im stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe.

6. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych, prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności, organizowanie wypoczynku.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zwiększenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Udzielanie dotacji budżetowych dla SPZOZ-ów, dla których gmina jest organem założycielskim, na realizację zadań określonych w ustawie o zakładach opieki zdrowotnej.
4. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
5. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii zawiera Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Bierutowa, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik Burmistrza ds. Uzależnień, Punkt Konsultacyjny w Bierutowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówka przedszkolna oraz placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoła ponadgimnazjalna w Bierutowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Oleśnicy, placówki ochrony zdrowia, poradnie leczenia uzależnień, Grupa AA „Dokąd Zmierzasz” w Bierutowie, Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Bierutowie, ośrodki wsparcia, specjaliści, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba rodzin wspierających,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin i samotnych rodziców,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
- liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba żłobków i przedszkoli,

- liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego oraz liczba dzieci i młodzieży objętych w ich ramach opieką,
- liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach służących dzieciom i młodzieży,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- wysokość dotacji budżetowych udzielonych SPZOZ-om,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zapewnienia opieki dla dzieci do lat 3 oraz zwiększenia dostępności opieki dla dzieci w wieku przedszkolnym,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce,
- poprawy dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- zwiększenia dostępności opieki zdrowotnej.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć w ramach Uniwersytetu III Wieku, utworzenie klubu seniora.
5. Zwiększenie dostępu osób starszych do informacji o możliwych formach wsparcia.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z Kościołem.
7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
3. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
4. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach, m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
5. Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez podejmowanie inicjatyw umożliwiających ich integrację z pełnosprawnymi mieszkańcami gminy.
6. Podjęcie działań w kierunku uruchomienia w gminie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla z zaburzeniami psychicznymi.

7. Zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy:
 - likwidacji barier,
 - zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego,
 - organizacji przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury i turystyki,
 - zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2013-2017 (utworzenie klubu seniora – 2015 r.).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Bierutowa, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówka przedszkolna oraz placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Oleśnicy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Oleśnicy, Szkoła ponadgimnazjalna w Bierutowie, domy pomocy społecznej, w tym Fila Powiatowego Domu Pomocy Społecznej w Ostrowinie dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet w Jemielnej, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, pracodawcy, organizacje pozarządowe, w tym Uniwersytet III Wieku, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych pomocą w ramach klubu seniora,
- liczba osób uczestniczących w zajęciach organizowanych w ramach Uniwersytetu III Wieku,
- liczba grup i klas integracyjnych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Bierutowa, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówka przedszkolna oraz placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoła ponadgimnazjalna w Bierutowie, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w gminie oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz w zawodzie pracownika socjalnego.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez utworzenie strony internetowej MGOPS-u.
6. Poprawa warunków lokalowych MGOPS-u.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Kontynuowanie realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
3. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
4. Zwiększenie dostępności informacji o sektorze pozarządowym działającym w gminie.
5. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program współpracy Miasta i Gminy Bierutów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Bierutowa, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników MGOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych wspieranych przez samorząd gminy,
- liczba wolontariuszy,
- stopień dostępności informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych oraz działalności sektora pozarządowego.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,

- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bierutów na lata 2013-2017 będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierutowie. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Burmistrza Bierutowa, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Burmistrza Bierutowa.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaże Burmistrzowi Bierutowa oraz Radzie Miejskiej, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bierutów na lata 2013-2017 będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bierutów na lata 2013-2017 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program współpracy Miasta i Gminy Bierutów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

3.2. PROJEKTY

Prezentowany poniżej projekt powstał w trakcie prac nad strategią. Jego autorem jest przedstawiciel instytucji działającej w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekt jest „pomysłem”, tzn. jego realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy jego wnioskodawca pozyska niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Wiedza – profilaktyką”

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Władysława Rejmonta w Bierutowie, Plac Kościelny 2, 56-420 Bierutów.

Cel główny projektu

Wyposażenie uczniów w wiedzę na temat takich zagrożeń, jak: alkoholizm, nikotynizm, narkomania, agresja i przemoc.

Cele szczegółowe projektu

- przekazanie uczniom wiedzy na temat ww. zagrożeń,
- poznanie przez uczniów zasad właściwej komunikacji i nabycie umiejętności stosowania ich w praktyce,
- właściwe ukształtowanie osobowości uczniów,
- nabycie przez uczniów umiejętności budowania hierarchii wartości.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Władysława Rejmonta w Bierutowie, Plac Kościelny 2, 56-420 Bierutów.

Beneficjenci projektu

- społeczność uczniowska,
- nauczyciele.

Partnerzy w realizacji projektu

- Pełnomocnik Burmistrza ds. Uzależnień,
- ośrodki zdrowia w gminie,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Oleśnicy,
- Polski Czerwony Krzyż.

Czas realizacji projektu

Rok szkolny 2012/2013.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bierutów na lata 2013-2017 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2011 roku

Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2009-2011

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2009-2011

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2009-2011

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2009-2011

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2011 roku

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2009-2011

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2011 roku

Tabela 9. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec lat 2009-2011

Tabela 10. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju na koniec lat 2009-2011

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 12. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2009-2011

Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2009-2011

Tabela 15. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2010/2011

Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2011 roku

Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej w gminie w 2011 roku

Tabela 19. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2011 roku

Tabela 20. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2011 roku

Tabela 21. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2011 roku

Tabela 22. Wybrane przestępstwa stwierdzone w gminie w 2011 roku

Tabela 23. Stan zatrudnienia w MGOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

Tabela 24. Wykształcenie kadry MGOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

Tabela 25. Środki finansowe wydatkowane przez MGOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2009-2011

Tabela 26. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

Tabela 27. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2011 roku

Tabela 28. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

Tabela 29. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez MGOPS w latach 2009-2011

Tabela 30. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2009-2011

Tabela 31. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2009-2011

Tabela 32. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2009-2011

Tabela 33. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

Tabela 34. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Tabela 35. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Tabela 36. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Tabela 37. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

Tabela 38. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność MGKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

Tabela 39. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

Tabela 40. Organizacje pozarządowe w gminie w 2011 roku

Tabela 41. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2011 roku

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?